

om olie- og kemikalieaffald) og regler udstedt efter disse love. I praksis drejer de allerfleste af sagerne sig om forurening fra industri og anden særlig forurenende virksomhed (dvs. virksomheder omfattet af miljøbeskyttelseslovens kap. 5).

Udgangspunktet har været dommene, idet miljøstyrelsen i princippet får tilsendt kopi af alle domme i miljøstraffesager. Det har dog i enkelte tilfælde været nødvendigt at supplere op. Materialet er formentlig nogenlunde fuldstændigt. Men det kan ikke udelukkes, at der kan findes enkelte upåankede byretsdomme, som er afsagt i stilhed, og hvor der er ønsket en bøde på mere end 10.000 kr.

Dette skulle imidlertid ikke betyde noget, da materialet ikke skal behandles statistisk. Analysen i det følgende er baseret på en nærmere gennemgang af dommene, suppleret med oplysninger fra miljøstyrelsens sager og en samtale med den, der har været anklager i sagen.

Det skal bemærkes, at politianmeldelser i 11 af de 13 tilfælde er kommet fra kommune eller amt. I 1 tilfælde har miljøstyrelsen været anmelder (sagen om Superfos, VLD 18.4.79). I 1 tilfælde udspringer sagen af en privat anmeldelse (Grindsted Products, Grenå Ret 4.10.82).

Undersøgelsen går ikke længere tilbage end 1979, fordi miljøstyrelsen tidligere har udarbejdet en redegørelse, der dækker årene 1974-78. Der findes næppe domme fra perioden 1974-78, som har væsentlig betydning for den analyse, som skal gennemføres her.

I 1979 blev der etableret et snævrere samarbejde mellem anklagemyndigheden og miljømyndighederne. Det fandt udtryk i en meddelelse fra rigsadvokaten af 9. oktober 1979 om behandling af sager om overtrædelse af bl.a. miljøbeskyttelsesloven og i en cirkulæreskrivelse af 5. december 1979 vedrørende overtrædelse af miljøbeskyttelsesloven. Gennemgangen af sagsforløbene vil bidrage til at kaste lys over, hvordan dette samarbejde har fungeret.

3. Analyse af dommene

Analysen af dommene har til formål af belyse, hvilke faktorer der har bestemt sanktionen. Analysen er først og fremmest baseret på præmisserne, men i visse tilfælde indicerer referater af vidneforklaringer eller beskrivelser af begivenhedsforløb yderligere mo-

menter, som er indgået i strafudmålingen. Det er generelt karakteristisk for disse domme, at præmisserne er mere udførlige end normalt, og at afgørelserne begrundes meget konkret.

3.1. Den økonomiske fordel

I rigsadvokatens meddelelse af 9. oktober 1979 hedder det: »Har overtrædelsen indbragt eller tilsigtet en gevinst, eventuelt i form af en besparelse, bør bøden fastsættes med hensyntagen til den økonomiske fordel, der er indvundet eller tilsigtet«. Det gennemgåede materiale indeholder adskillige eksempler på domstolens synspunkter vedrørende en økonomisk fordel hos overtræderen.

I *sagen om Nordisk Tekstiltryk* lagde anklagemyndigheden stor vægt på fortjeneste-synspunktet. Anklagemyndigheden beregnede virksomhedens fortjeneste ved at etablere et rensningsanlæg 5 måneder for sent til at være 34.871 kr. og påstod den derfor idømt en bøde på ikke under 35.000 kr. samt konfiskation af 34.871 kr. Forsvaret gjorde ved underretten gældende, at forsiknelsen havde medført en række forøgede udgifter, som i det væsentlige opvejede en eventuel besparelse. Byretten (Århus byrets dom af 23.11.79) fastsatte bøden til 5.000 kr. og anførte i præmisserne, at det ikke findes godtgjort, at man har tilstræbt at opnå fortjeneste eller besparelse ved at trække tiden ud, eller at der faktisk er opnået en besparelse eller fortjeneste af nogen betydning. Landsretten (VLD 3.9.80) refererede i sin dom, at virksomhedens direktør havde forklaret, at besparelserne ved først at sætte anlægget i gang som sket efter virksomhedens interne beregninger i det højeste udgjorde 9.-10.000 kr. Landsretten idømte en bøde på 10.000 kr., idet den dog i præmisserne lagde vægt på virksomhedens gode vilje og den beskedne fristoverskridelse.

I *sagen om Nordland Specialfoder* forklarede tiltalte, at nettoavancen for produktionen på et ikke godkendt anlæg havde udgjort 60.000 kr. Anklageren påstod idømmelse af en klækkelig bøde. *Byretten* (Kriminalretten i Hjørring 9.6.81) satte bøden til 60.000 kr. og udtalte: »Retten har ved fastsættelsen af bødens størrelse taget hensyn til, at der ved den ulovlige virksomhed er opnået en fortjeneste på 60.000 kr., og at bøden ikke bør fastsættes til et mindre beløb, for ikke at bøder eller